

După potop

Natura a fost și este ceva greu de înțeles și foarte multă lume a înțeles că nu e de glumit în fața forței distrugătoare a acesteia. În câteva ore, o zi frumoasă de vară se poate transforma într-un adevărat potop ce poate mătura zeci de case și, practic, poate lăsa oamenii fără absolut nimic din ce au strâns de-a lungul întregii vieți.

Un astfel de caz este și cel al satului Românești, din nord-estul județului Timiș, un sat situat la poalele Munților Poiana Ruscăi. Tot natura a făcut ca prin acest sat să treacă și râul Bega. Oricine știe că, în momentul în care este vorba de un râu, un sat înconjurat de înălțimi și niște ploii mai serioase, se poate vorbi și de inundații.

Așa s-a întâmplat și în intervalul 16-18 august 2005, când o simplă ploaie s-a transformat într-un adevărat potop, cu peste 80-100 litri/metru pătrat. În mai puțin de o oră, ulițele au devenit râuri, iar Bega își mărise volumul și viteza de câteva ori. Mergând pe ulițe se putea observa, de fapt, nu prea mai era nimic de observat, pentru că totul era acoperit de apă, șoseaua principală, pe care altădată se mergea în siguranță, era complet acoperită de șuvoaie. Câtiva săteni se uitau uimiți cum vine apa de pe deal și mătura nisipul de pe margine direct pe drum. „Asta nu-i nimic, să vedeți ce-o fost acum două luni aici!” spune unul dintre ei, întrebând dacă s-a mai văzut așa ceva. „Așa-i de fiecare dată când plouă, da' n-avem ce face, așteptăm să treacă”. Mergem mai departe și constatăm că, în fața birtului-magazin alimentar de pe marginea șoselei, erau adunați „sportivii” satului la o partidă de „sticlism”, ca pe orice vreme, o femeie mai în vârstă își facea cruce și spera să fie bine... „așa-i de fiecare dată după ploaie mare... acum stăm cu poarta deschisă, ca să iasă apa din curte, că ne intră în casă”.

Ploaia pare să se fi oprit. Situația începe să se calmeze (cel puțin așa pare) și înaintăm și mai mult prin apa până peste glezne, ajungem la câteva case mai încolo: din nou porți deschise „nu ne ia apa casele, că le avem înalte și solide, acum deschidem poarta, că ne-o intrat prin curți” ne asigură cei din fața casei, evident treziți din somn de potop. Treceam și de aceștia și facem dreapta pe una din ulițele lăturalnice (care numai uliță numai era, ci un adevărat râu). Ploaia se pornește din nou, parcă un pic mai „cuminte” decât până atunci, dar ce mai conta când deja eram uzi leocă. De data asta, apa ajunge lejer până sub genunchi, asta dacă nu nimerim locuri unde nisipul a fost spălat, cu apă peste genunchi. Am urmat această uliță pe care am intrat mai mult din curiozitate pentru forțele naturii și am continuat să o urmărim cam din același motiv. Ajungem prin *cartierul de rromi* al Româneștilui, unde casele numai sunt atât de înalte și de solide ca cele ale celorlalți româneșteni, ci sunt construite din văiuș și acoperite cu țigla rămasă de pe la alte construcții, undeva la nivelul râului Bega (în zilele cu vreme calmă și fără ploii, desigur). Aici, culmea, situația era sub control, în sensul că apa nu era atât de mare ca pe șosea, ba, dimpotrivă, erau doar câteva bălți, care ne dădeau de înțeles că a plouat și pe acolo. Intrăm în prima casă pe care o vedem și... nimic... „nu! nu avem probleme cu apa, acu' două-trei luni a fost mult mai rău”. Intrăm și în următoarea. Situația se schimbă: aici cei doi locatari se chinuau să strângă apa care curgea prin tavan într-un colț al casei. Terminăm cu această privești și ne întoarcem prin sat...

Pornim într-o nouă aventură dimineața târziu, pentru a constata că totul arăta ca după o ploaie normală de vară. În urma apei au rămas puține semne ale celor petrecute cu o seară înainte: multe pietre, mulți bolovani și niște bălți pe care pământul nu le-a mai putut înghiți. Șoseaua era cât de cât uscată, dar mai purta totuși urme de măt spălat de ploaia de peste noapte. Localnicii își continuau fără griji viața de zi cu zi, unii la birt, ca-ntotdeauna, alții, prin fața casei. Dar, mai găsim și niște excepții: un grup de româneșteni strânsi, care de bună voie, care de primărie și s-au pus să curețe drumul pe care duc vacile la păscut. Spre marea noastră uimire, în mijlocul lor era un bărbat, ci o femeie care conducea toată operațiunea. Dovadă că, în timp ce bărbații își rezolvă problemele mai neimportante la birt, femeile se ocupă de cele cu „greutate”. Stând de vorbă cu ea, am aflat că, pensionară fiind, are grijă de gospodărie și de fiecare dată s-a oferit voluntară la rezolvarea problemelor satului. Primarul nu prea a fost văzut prin sat, doar s-a auzit de el ca a venit și s-a uitat. Întrebând câțiva săteni, dacă l-au văzut, am primit același răspuns: „Nu, nici nu știm că trebuia să vină!” Unul mai bine informat ne-a lămurit în această privință: „a trimis un consilier ca să îi pună la muncă pe ăia cu ajutor social”... Începe o ploaie mocănească, din aceea care ajunge până la oase și parcă trece și prin ele, ține vreo două ore și se oprește, dar, dintr-o dată, începe din nou să „toarne” cu noi forțe parcă, iar toți se întreabă același lucru: „De unde atâta apă?!”

ADRIAN ROBERT BOGȘ
Liceul „F.S.Nitti” Timișoara

Project coordinator:
MARIAN ODANGIU

Co-ordinator Editor: VIOLETA FICARD

Editorial team: **ADRIAN ROBERT BOGȘ**, Liceul „F.S.Nitti” Timișoara, **DANIELA CRĂCIUN**, Colegiul Național Bănățean Timișoara, **IOANA RUXANDRA DRĂGAN**, Colegiul Național „C.D.Loga” Timișoara, **OCTAVIAN GHIURÎȚAN**, Colegiul Național „C.D.Loga” Timișoara, **ALINA MIHAELA PRICOP**, Colegiul Național „C.D.Loga” Timișoara, **CRISTINA GEORGETA STOJESCU**, Colegiul Național „C.D.Loga” Timișoara, **LIVIU VESA**, Universitatea de Vest Timișoara.

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timisoara Romania
FVJ © 2005

Pg.1 ► **Românii de niciunde**

În final, cred că romii sunt singurii care sunt fericiți că muncesc, chiar dacă numai pentru nici măcar două milioane. Își cunosc situația, lucrează de la mic la mare. O imagine care o vezi mai rar printre tinerii de pretutindeni. Cei mai mulți ajută la fân, la paie, dau la animale. „N-ai unde dom'le să lucrezi”, „Aici nu se găsește de muncă” și tot așa.

Sunt așigurate la primărie destule locuri de muncă „prost plătite”. E salariul minim pe economie. Nici nu înțeleg de ce vor mai mult dacă nu au nici o școală după liceu, sau mai rău, nici chiar liceul. Toată lumea vrea să primească fără să facă mai nimic, „să ajungem ce am fost”. Dacă le explici condiția germanilor de după cei de al doilea război mondial încep să râdă. Nu pot pricepe cum o națiune întreagă a putut munci doar pentru mâncare. Li se pare incredibil. Basm.

Probabil că va mai dura ceva vreme, dar totul e posibil. Speranța părește ultima cutia. Poate că voi putea să văd în timpul vieții mele o Românie și un Românești cum merită românul să aibă.

LIVIU VESA
Universitatea de Vest Timișoara

Pg.3► **Român ești, Românești!**

Oamenii din Românești au rămas credincioși. Nici aici sătenii nu au uitat să meargă la slujbe sau să plece capul în fața altarului. Ei se roagă pentru un trai mai bun, pentru o viață lungă și fericită. Ei văd în Biserică un drum al speranței...

Spre deosebire de legătura om-Dumnezeu de la sat, cea de la oraș este abstractă și greu de definit. Biserica nu mai reprezintă pentru cei de la oraș același refugiu. Credința lor stă în suflet, nu în preoți, nu în Biserică...

În timp ce unii doresc să iasă din această lume întunecată și obscură în care sărăcia pare absolută, alții, mai bătuți de soartă, se resemnează și încearcă să ducă o viață normală, în ciuda greutăților.

Dar nu se plâng, ci iau cele ce le sunt date ca atare. Ei nu speră la ceva mai bun, pentru că nu cunosc ceva mai bun. Nu, nu se plâng, nu sunt patetici, nu acuză, nu cer nimic. Sunt prea săraci...

Chiar și cei care vorbesc despre faptul că la țară este „aer curat și liniște” își doresc, în adâncul sufletului lor, o viață mai bună, pe care nu o pot întâlni decât într-un alt mediu, o viață lipsită de mizerii și de grija zilei de mâine. Dar, din păcate, nu îți poți alege locul în care te naști. Fie că vezi lumina zilei la sat, fie la oraș, în România sau în altă țară a lumii, tot om ești și același rost îl ai pe lume. Depinde doar de tine dacă te lași sedus de celălalte tărâmurii „ale fâgăduinței!”

Aceste zece zile de trăit în mediul rural m-au făcut să înțeleg că noi, cei născuți și crescuți la oraș, ne putem declara norocoși. Nu toți știm, însă, să fructificăm acest noroc și atunci ajungem să afirmăm că viața este nedreaptă cu unii... Ce vină are bietul țăran că Dumnezeu nu l-a trimis pe lume la oraș? Pentru că, în cele din urmă, între mediul rural și cel urban există o diferență care se observă cu ochiul liber. După cum spune un sătean din Românești: „Adevărul este că până ca satul să se apropie de condițiile orașului mai e mult...”

IOANA RUXANDRA DRĂGAN
Colegiul Național „C.D.Loga” Timișoara

Ilustrațiile publicației de față surprind momente din activitatea participanților la Sesiunea a patra a celei de-a V-a ediții a Programului de inițiere și instruire în domeniul jurnalistic *Probitas 2005*, desfășurată la Centrul de jurnalism Românești, comuna Tomești, județul Timiș, sub egida Fundației Vest pentru Jurnalism Regional și Euroregional Timișoara, Universității „Tibiscus” - Facultatea de Jurnalistică și Radio Vest Timișoara, cu sprijinul Consiliului Județean Timiș.

PROBITAS 2005

V-th Year
No. 4
August 2005
Românești
Timiș County
România

Published by participants to the Inter-operational Project for Regional and Euro-regional Journalism Probitas – 5th Edition

Lecția de normalitate

Într-o societate cu un trecut al cărui miros de rănced se mai simte încă, iar viitorul oferă firimiturile căzute de la masa stăpânului, cultura a ajuns să fie cămașa de second-hand pe care o îmbracă prezentul unora.

Asta, în timp ce o generație a României de mâine își poartă cu mândrie haina nou-nouță a ignoranței.

Principiul gloatei se aplică mai bine ca niciodată, iar „rinocerita” predicată de Eugen Ionesco surclasează SIDA și cancerul, lăsându-i pe cei „bolnavi de cultură” să-și contempleze statutul de „ciudați”, undeva între pastile de Prozac, alcool și, din când în când, exteriorizări ale impulsului care le-a adus din partea semenilor această etichetă.

Dar... e „normal”. E normal să crezi despre Emil Cioran că e doar numele unei librării în care, bineînțeles, n-ai intrat niciodată, dar, din întâmplare, e în drumul tău zilnic spre barurile preferate. E normal să nu ai o părere pentru că, oricum, părerile se nasc în grup, neapărat după cei puțin trei-patru beri și sunt împărțite de toți cei de la masă. E normal să judeci și să etichetezi un om din prima, decât să încerci să-l cunoști și să-l respecți pentru ceea ce e, o individualitate. E normal ca singura carte pe care ai pus mâna în ultimul timp - asta în cazul în care ai făcut acest efort colosal - să fi fost „Alchimistul” lui Paulo Coelho, că, deh, e la modă și e cartea preferată a lui Gigi Becali.

Pe scurt, tânăra generație există într-o stare de „normalitate” aproape euforică în care sunt promovate non-valorile, iar tinerii care se distanțează de gloată sunt priviți cu dispreț pentru că refuză să se supună unei morți spirituale voite.

Ei sunt oamenii care stau, de obicei, singuri la masa unei cafenele și scot, sub privirile stupefiate ale celorlalți, o carte pe care încep să o răsfoiască sau o agendă în care încep să scrie, privind melancolic goliciunea celor din jur. Acești oameni trăiesc în permanență cu tentația de a bea din fântâna nebuliei care i-ar putea face „normali” sau cu întrebările personajului lui Ionesco, Beranger, în momentul în care toți semenii lui, transformați în rinoceri, îi bat la ușă: „Să mă sinucid sau să lupt cu ei?”

Căci până la urmă... „Fericii cei săraci cu duhul!” Iar granița dintre brută și geniu e una destul de subțire.

Așa că „turma” continuă să asimileze suflete, transformând progeniturile democrației în cadavre spirituale ce plutesc în tranzitare, într-un lung proces de animalizare.

Motivale pentru care s-a ajuns aici sunt mai puțin importante, poate și pentru că refuzăm să vedem dincolo de machiajul diafan cu care se cosmetizează societatea pentru a da senzația de sănătate și vitalitate, cam în același fel în care o curtezană căzută în decrepitudine își tampona obrăjii cu vin pentru a păstra o umbră din roșeața de altă dată. Pentru că acceptăm ca normal faptul că într-o societate moartă, cei câțiva Lazări care mai există să fie stigmatizați și să primească etichete care să-i arunce undeva la periferia vieții, iar strigătul lor să se lovească mereu de zidul cenușiu-asfaltic al indiferenței.

Oricare ar fi motivale, pentru moment, singura noastră credință rămâne resemnarea.

Un fel de „Las’ că trece! O să vină soarele și pe strada noastră!” care nu face altceva decât să alimenteze iluzia narcotică a normalității.

Problema e că această euforie a unei aparente normalități înghite repere. Ar trebui să ne mire atunci faptul că, la un moment dat, vom ajunge să băjbăim, orbi și goi, în căutarea unei identități de care ne-am descotorosit undeva pe drum pentru că apăsa prea greu niște umeri prea oboșiți? Oricum, nu prea contează asta. Nu-i așa? *Carpe diem!* De ce să ne gândim la viitor, când prezentul e singura certitudine? Să lăsăm lucrurile să se rezolve de la sine!

Cicatrizarea unor răni spirituale e întotdeauna lentă și cu dureri dar se întâmplă atâta timp cât nu zgândărim rana. Pentru moment, ne acceptăm „normalitatea” și îi lăsăm pe alții să caute bucățile căzute din noi în noroiul mediocrității și ignoranței, având grijă să îi dăm pe urmă la o parte și să îi etichetăm ca „ciudați”...

Pierdut stare de normalitate. O declar nulă!

OCTAVIAN GHIURÎȚAN
Colegiul Național „C.D.Loga” Timișoara

Românii de niciunde

Româneștii anului 2005. Nu prea diferit de cel din 2004. Pe ulițe, aceleași fețe. Pe câțiva nu i-am mai văzut, probabil că au plecat dintre noi. Alții, mai tineri, ce-i drept, abia din vara asta ies și ei prin sat. Glumim, râdem împreună, dar ceva nu e în regulă. Lipsa de perspectivă nu e de neobservat.

Ce vrei să faci mai de parte? „Pentru moment, mai rămân în Românești, poate pot să plec dincolo, oriunde. Cel mai sigur, este că mă voi muta la Făget sau la Timișoara”. Ai terminat ceva școală, sau vrei să muncești ca salahor? „Am terminat numa’ opt clase, nu au mai avut ai mei bani să mă dea mai departe. Acum muncesc la un patron-asociat pentru trei milioane și jumătate pe lună. Abia acum, în vara asta am împlinit 18 ani. Până acum am lucrat fără carte de muncă. O să văd în continuare ce fac. Dacă voi putea pleca, voi pleca, dacă nu, mă voi descurca și aici.”

Unul, care a avut ocazia să ajungă la Roma, se laudă cu un câștig mai mic de o mie de euro pe lună. La negru, nici nu se putea altfel. Când îl vor prinde, va fi expulzat și va rămâne, cel mai probabil, în Românești. De serviciu, se găsește pe undeva, chiar dacă, în acest moment, nu se întrevește nimic.

Românești face parte dintr-o identică sieși Românie rurală. Tinerii din ziua de azi dau prea mică importanță învățării. Sunt multe cazuri de aceeași natură, din diferite motive: reforme proaste în învățământ, lipsa de atenție din partea părinților, vizionarea doar a canalelor de muzică și nici aia de calitate. Întrebați de hobby-uri, răspund în cor: fotbal! În câțiva ani, vom avea o generație întreagă de Chivu sau Mutu. N-ar fi rău, dar dintre o mie de fotbaliști dacă se remarcă unul e bine. Așa că, *back to the drawing board*, cum spune englezul.

Mai sunt unii, care învață sau cel puțin spun că merg să învețe. Nu în Românești, căci aici nu e școală decât până în clasa a IV-a. Fac naveta cu autobuzele primăriei până la Tomești sau Făget. Cei mai mulți se stabilesc în Făget după aceea sau chiar Timișoara, pentru că „acolo ai unde lucra”.

Într-adevăr ai unde să muncești, dar chiria sau suma necesară cumpărării unei garsoniere sunt enorme. De unde le pot scoate, numai Dumnezeu știe. Cel puțin ei încearcă, se chinuie, poate chiar vor reuși. În cazul cel mai rău (sau mai bun, depinde cum îl vezi), tot aici se vor întoarce.

Încerc să găsesc pe cineva care poate spune că are de lucru și e fericit în satul lui. Nici gând! O lamentare continuă despre închiderea fabricii de sticlă de la Tomești. Au dreptate, dar nu înțeleg de ce nu pot pricepe că nu se mai poate. Au fost două tentative eșuate de redeschidere a fabricii. Mai e multă lume care încă trăiește din pensia primită în urma serviciului la fabrică, ancorați parcă într-o altă eră.

La marginea drumului dau peste o casă mică. O fată cu basma roșie, parcă ar fi din pictura lui Grigorescu. „Ce faci aici toată ziua? Pe acasă, casnică. Păi nu vrei să muncești? Nu! De ce? Nu știu. Și cum ai să trăiești după ce-ți vor muri părinții? Oricum sunt măritată de două săptămâni. Câți ani ai? Douăzeci.”

Bărbatul lucrează, femeia casnică, căsătorii de tineri. Superb! Eh, gândire cam înapoiată, dar merge. Ne descurcăm noi cum putem; trecem și peste asta; într-o bună zi, soarele va străluci și pe ulița noastră. Măcar nou întemeia familia, constrânsă de împrejurări, trebuie să mai rămână în sat pentru a-și putea crea drumul în viață. Dacă acesta e prețel pe care trebuie să-l plătim pentru a nu ne uita rădăcinile, atunci pe acesta îl vom plăti. Din păcate, majoritatea tinerilor nu vor să mai audă de sat. Sunt sături de munca agricolă, de casa părintească în care nu sunt bani, de vecinul care „a dat lovitură dincolo”. În sfârșit, sunt sături de tot și de toate.

Agricultura e făcută, în cele mai bune cazuri, cu tractoare și combine ruginite. Vecinul care a tras pe brânci „afară” și s-a întors cu bani aparent mulți, nu e întreat cu cât sunt plății străinii, chiar dacă lucrează la negru, dar numai opt ore, căci e în UE. Asta se învață pe propria piele.

Satul începe să-și piardă locuitorii, chiar și pe cei mai vârstnici. „Am doi copii, o fată și un băiat. Fata e în Timișoara. Ne vom muta și noi la ea, aici nu se mai poate. Dar cu casa părintească ce veți face? O ținem pentru vacanță”. Asta venind de la o fericită bunică. Alta spune că nepotului îi place aici. Muncește, se joacă, merge la unul din cele două baruri din sat. Dar nu îl va lăsa să stea aici când va crește mare. Destulă muncă pentru vechea generație!

LIVIU VESA
Universitatea de Vest Timișoara